

**UCHWAŁA NR XIV/109/16
RADY GMINY OSIE**

z dnia 7 września 2016 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 - 2020**

Na podstawie art. 18 ust. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) oraz art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015. poz.1390), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 - 2020, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Osie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

(-) Roman Waškowski

Uzasadnienie

Zgodnie z treścią art. 6 ust.2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, który nakłada na samorządy lokalne obowiązek opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania. Zdaniem specjalistów, rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce. Wymaga on opracowania i realizacji szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania. Zmniejszenie rozmiarów przemocy w rodzinach i pomaganie ofiarom tej przemocy jest nadrzędnym celem, który powinien łączyć działania sektora publicznego i czynników społecznych. W związku z powyższym należało przyjąć niniejszą uchwałę.

Gminny Program
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2016- 2020 r.

I. WPROWADZENIE

Uchwalenie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie, to zadanie wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Celem strategicznym programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona ofiar w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy. Program określa szczegółowe zadania do realizacji, ukierunkowane na : rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla samorządu gminnego następujące zadania:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działanie edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Gminny program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Osie ma charakter długofalowy. Działania obejmują lata 2016-2020. W miarę potrzeb i sytuacji społecznych mogą ulegać zmianom i udoskonaleń.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Z 2015.poz.1390)
- ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930)
- ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 poz. 487 z późn. zm)
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2015 r. poz.2082 z późn. zm)
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks Karny (Dz.U. z 1997 r. Nr 88 poz 553 z późn.zm)

Program jest spójny z Programami :

- Krajowym programem Przeciwdziałania Przemocy
- Strategią Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Osie na lata 2014-2020
- Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w powiecie Świeckim na lata 2016-2020
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016 w Gminie Osie

II. DEFINICJE PRZEMOCY W RODZINIE

Podstawowym dokumentem regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która pojęcie przemocy definiuje jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie naruszające prawo lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym. Definicja przemocy zawiera cztery podstawowe kryteria, na podstawie których, najczęściej rozpoznaje się przemoc w rodzinie są to:

- 1) **Intencjonalność** – jest zamierzonym działaniem ukierunkowanym na ofiarę i ma na celu kontrolowanie jej i podporządkowanie; zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu;
- 2) **Dysproporcja sił** – brak równowagi sił w rodzinie – jedna osoba jest zdecydowanie silniejsza od pozostałych osób i mając tego świadomość wykorzystuje swoją przewagę;
- 3) **Naruszenie godności i praw** – osoba stosująca przemoc narusza godność innych osób, poprzez np. poniżanie wyśmiewanie, ośmieszanie;
- 4) **Powodowanie cierpienia i szkód** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody doświadczenie bólu i cierpienie sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Wyróżnia się następujące rodzaje przemocy :

- 1) **Przemoc fizyczna** – każde agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu oraz fizycznych obrażeń (m.in. popychanie, obezwładnienia, szarpanie, policzkowanie, uderzenie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie broni);
- 2) **Przemoc psychiczna** – agresywne zachowania które mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból i cierpienie (m. in. wyśmiewanie, wyzywanie, krytyka, groźby, kontrolowanie i ograniczanie kontaktu z innymi osobami);
- 3) **Przemoc ekonomiczna** – uniemożliwienie dostępu do rodzinnych dostępow finansowych, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka (m.in odbieranie zarabianych pieniędzy, niezaspakajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy);
- 4) **Przemoc seksualna** – wymuszanie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych praktyk seksualnych. Przemoc seksualna jest często przez ofiary molestowania ukrywana, co w znacznym stopniu utrudnia im udzielenie pomocy;
- 5) **Zaniedbania** – ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Rodzaje przemocy: fizyczna, psychiczna, ekonomiczna i seksualna mogą się przenikać, ale każda może też występować osobno. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie często doświadczają kilku jej form jednocześnie, przemoc w rodzinie najczęściej nie jest jednorazowym zdarzeniem. Zazwyczaj, zajmujące się zawodowo przemocą w rodzinie obserwują, że przemoc powtarza się w charakterystycznym schemacie zwanym cyklem przemocy.

III. ANALIZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE NA TERNIE GMINY OSIE

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie

analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie. W gminie Osie mieszka 5477 osób (stan na 31.12.2015) z czego 2857 stanowią kobiety. Dominującą grupę wiekową są mieszkańcy w wieku produkcyjnym, mężczyźni między 18 a 64 rokiem życia – 1708 oraz kobiety między 18 a 59 rokiem życia – 1709.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że na terenie gminy Osie wzrasta liczba interwencji domowych.

Statystyki Komendy Głównej Policji wskazują, że liczba ofiar i sprawców przemocy domowej wg procedury „Niebieskiej Karty” utrzymuje się na zbliżonym poziomie i tak w 2011 r. było 113 546 ofiar przemocy i 71 914 sprawców przemocy, w 2012 r. wykazano 76 993 ofiar i 51 531 sprawców, w 2013 r. wykazano 86 797 ofiar i 61 450 sprawców, w 2014 r. wykazano 105 332 ofiar i 78 489 sprawców, w 2015 r. wykazano 97 501 ofiar i 76 034 sprawców. Z danych statystycznych wynika również, że uległa zmianie komunikacja, wzrasta liczba informacji o ujawnionych przypadkach przemocy, skierowanych przez policjantów do różnego rodzaju instytucji i organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodz zakończonych procedurą „Niebieskiej Karty”.

Według danych członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Osie realizowano procedurę „Niebieskie Karty” w sposób następujący:

Tabela nr 1

Dane za rok	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba założonych „Niebieskich Kart” w w Gminie Osie- ogółem.	0	1	4	9	15
a) przez Posterunek Policji	0	0	4	8	15
b) przez GOPS	0	0	0	1	0
c) przez Służbę Zdrowia	0	0	0	0	0
d) przez Oświatę	0	0	0	0	0
e) przez Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0	0	0
f) inne	0	1	0	0	0

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Osiu

Procedura „Niebieskiej Karty” pozwala na rozpoznanie rodzaju przemocy w konkretnej rodzinie i zaplanowanie skoordynowanych, interdyscyplinarnych działań w celu wsparcia rodziny w rozwiązaniu tego problemu.

Tabela nr 2

Informacje i działania podjęte przez GOPS w wyniku procedury „Niebieskiej Karty”	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin, którym udzielono poradnictwa specjalistycznego (psycholog, pedagog, prawnik)	0	1	4	3	6
Liczba osób skierowanych do	0	0	0	2	0

uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy.					
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	0	1	3	8	15
Liczba rodzin, którym udzielono pomocy finansowej	0	0	0	2	3
Liczba osób skierowanych do GKRPA	0	1	2	2	3
Liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia- w rozumieniu art. 115 §11 Ustawy z dn. 6.06.1997 r. Kodeks Karny	0	0	0	0	1
Liczba spraw skierowanych do Sądu, Prokuratury.	0	0	0	2	3
Liczba osób skierowanych do całodobowej placówki świadczącej pomoc ofiarom przemocy w rodzinie.	0	0	0	0	1

Źródło: dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Osiu

Wskazane poniżej dane dotyczą działań podjętych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Osiu w ramach procedury Niebieskiej Karty.

Tabela nr 3

Informacje i działania podjęte przez GKRPA w wyniku założenia „Niebieskiej Karty”	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba założonych „Niebieskich Kart” przez GKRPA	0	0	0	0	0
Liczba sprawców przemocy skierowanych do GKRPA	0	1	2	2	3

Źródło: dane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Z przedstawionych danych wynika, że GKRPA nie uruchamiała procedury „Niebieskiej Karty”, jednakże Komisja wzywała na posiedzenia osoby, które były sprawcami przemocy z powodu nadużywania alkoholu. Z powyższych danych wynika, że liczba tych osób wzrasta.

Tabela nr 4

Informacja dotycząca zamknięcia procedury „Niebieskiej Karty”	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba zakończonych "Niebieskich Kart”	0	1	1	0	13

a) w tym z powodu ustania przemocy w rodzinie.	0	0	0	0	7
b) z powodu braku zasadności podjęcia działań.	0	1	1	0	11

Źródło: dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Osiu

W latach 2011-2015 do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Osiu wpłynęło 29 Niebieskich Kart z tego z Posterunku Policji w Osiu 27 , 2 założone zostały przez pracowników socjalnych.

Rodziny wymienione w Tabeli nr 2 gdzie była założona „Niebieska Karta” otrzymały pomoc, zgodną ze zgłoszonymi oczekiwaniami tj. pomoc w formie pracy socjalnej i finansowej a także wsparcie ze strony specjalistów tj. psychologa, pedagoga, prawnika.

Jednakże nie wszystkie rodziny, u których wystąpiła przemoc w rodzinie oczekują pomocy ze strony Ośrodka. Twierdzą, że potrafią sami poradzić sobie z zaistniałą sytuacją i w razie potrzeby wiedzą gdzie mają zgłosić się o pomoc. Często w wyniku prowadzonej pracy socjalnej procedura „Niebieskiej Karty” zostaje zakończona.

Ciężko jest w jednoznaczny sposób określić wielkość zjawiska przemocy w rodzinie na terenie naszej Gminy. W/w dane liczbowe nie odzwierciedlają w pełni faktycznej skali problemu.

Problem przemocy w rodzinie to nadal temat tabu, który często bywa zatajany aż do momentu wystąpienia tragicznej w skutkach sytuacji. Dlatego ważne jest, aby wszystkie instytucje, które mają możliwość zaobserwowania objawów wystąpienia przemocy, postępowaly zgodnie z procedurami przyjętymi w danej Placówce.

Dzięki zintegrowanym działaniom jest szansa na zwiększenie skuteczności pomocy świadczonej na rzecz osób dotkniętych przemocą.

IV. CELE PROGRAMU

1. Cel główny programu

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Osie;
- 2) zwiększenie pomocy i ochrony dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 3) wypracowanie skutecznych działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

2. Cele szczegółowe programu :

1) Koordynacja działań pomocowych realizatorów programu

Zadanie 1:

Działalność Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;

Cel zespołu:

Szybkie i skuteczne podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowanie i realizacja działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb.

Zadania Zespołu:

- a) kompleksowa pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskom przemocy,
- b) przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur

mających na celu powstrzymanie przemocy,

- c) wypracowanie procedur interwencji kryzysowej wobec ofiar i sprawców przemocy,
- d) kierowanie ofiar i sprawców przemocy do odpowiednich specjalistów,
- e) monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności uruchamianie współpracy między różnymi instytucjami pomocowymi,
- f) zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieska Karta”,
- g) gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej,
- h) analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawach zastosowania obowiązku leczenia odwykowego składanych do GKRPA pod kątem związku między nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy,
- i) występowanie z zawiadomieniem do prokuratury o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art.2 § 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Zadanie 2:

Działalność Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Uzależnień.

Cele realizacji zadania :

Wsparcie prawne i psychologiczne dla ofiar przemocy i osób uzależnionych.

Zadania Punktu :

- a) udzielanie wsparcia emocjonalnego,
- b) udzielanie wsparcia psychologicznego i prawnego,
- c) prowadzenie działań informacyjno – konsultacyjnych oraz terapeutycznych dotyczących spraw związanych z rozwiązywaniem problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- d) gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach realizujących programy terapeutyczno – korekcyjne wobec sprawców przemocy.

2) Systematyczna edukacja środowiska lokalnego

Zadanie 1:

Przygotowanie i udostępnienie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym.

Cele realizacji zadania :

Ułatwienie dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców gminy na temat przemocy domowej.

Realizacja zadania :

- a) umieszczenie informacji na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy oraz w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, posterunku Policji, Szkołach, Placówkach opieki zdrowotnej oraz systematyczne aktualizowanie tych informacji,
- b) rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy,
- c) publikowanie na stronie internetowej GOPS Osie informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej.

Zadanie 2:

Promowanie efektywnych sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie oraz sposobów radzenia sobie z agresją i złością.

Cel realizacji zadania :

Nabywanie umiejętności rozwiązywania konfliktów oraz radzenia sobie z agresją.

Realizacja zadania wobec wybranych grup :

1. Dzieci i młodzież:

- a) promowanie zajęć edukacyjno – wychowawczych w szkołach i świetlicach środowiskowych
- b) realizacja szkolnych programów profilaktyki i przemocy,
- c) wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego promujących zachowania bez agresji.

2. Dorośli:

- a) konsultacje z terapeuta,
- b) terapia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- c) uczestnictwo w spotkaniach grupy AA oraz grupy terapeutycznej.

3) Systematyczna edukacja przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie

Zadanie:

Udział osób i grup zawodowych w specjalistycznych szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Cel realizacji zadania:

- a) podniesienie poziomu wiedzy różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy,
- b) profesjonalne przygotowanie poszczególnych grup do realizacji działań pomocowych,
- c) udział w szkoleniach i konferencjach organizowanych dla osób i grup zawodowych bezpośrednio związanych z problematyką przemocy domowej.

V. REALIZATORZY PROGRAMU

- 1. Urząd Gminy w Osiu
- 2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osiu
- 3. Posterunek Policji w Osiu
- 4. Gminna Przychodnia
- 5. Placówki Oświatowe
- 6. Sąd Rejonowy w Świeciu
- 7. Gminny Zespół Interdyscyplinarny
- 8. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- 9. Punkt konsultacyjno - informacyjny

VI. MONITOROWANIE

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Na bieżąco sprawowany będzie nadzór nad realizacją programu i podejmowanie niezbędnych działań zmierzających do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie.

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, są środki własne Gminy oraz dotacje celowe na realizację zadania z tego zakresu.